

PRIKAZI

PRIRODA I MUZEJ, VIJESTI SENKENBERŠKOG DRUŠTVA ZA ISTRA-
ŽIVANJE PRIRODE FRANKFURT a/M

/NATUR UND MUSEUM, BERICHT DER SENCKENBERGISCHEM NATUR-
FORSCHENDEN GESELLSCHAFT FRANKFURT a/M /

Dr Stjepan Čanadjija, Zagreb

1/ 1974 Mai, Bd. 104 Heft 5

RICHARD WEYL :

VULKANIZAM I VULKANSKO PODRUČJE VISORAVNI MEKSIKA

/ p 137-152 /

Rezultati istraživanja mješovite meksičko-njemačke grupe stručnjaka koja je počela istraživanja u Mexiku 1962. /arheologija, religija, geografija/ i nakon nekoliko godina proširila istraživački rad i na prirodu /geologija, mineralogija/ - specijalno vulkanizam. U uvodnom dijelu poziva se na prvotna i osnovna istraživanja tih područja od strane ALEKSANDRA HUMBOLDTA /put po Americi 1799-1804/, koji je dao upravo iz tog područja mnoštvo opisa i podataka. Članak je popraćen s nekoliko dobrih fotosnimaka, crteža, shema i skica, te veoma iscrpnom literaturom.

RUDOLF BIRENHEIDE :

GEOMORFOLOGIJA VELIKIH KORALJNIH GREBENA /Great Barrier
Reefs/

/ p 153-153 /

Autor iznosi geomorfološke opise raznih tipova i struktura otočnih atola, klifova i koraljnih grebena, kao i laguna tzv. Velike koraljne barijere australskog područja, specijalno Queenslanda. Ilustrativni prilozi su fotosnimci i crteži-sheme - uz prilog stručne literature.

HARALD STREITZ :

Briga oko zaštite prirode područja Velike zrakoplovne luke

U Frankfurtu

/ p 159-162 /

Izneseni su podaci o šumskom području koje okružuje frankfurtski aerodrom. Njegovanje šumskih područja. Utjecaj šuma na održavanje vlage. O promjeni klime u području zračne luke. Povoljan utjecaj šume kao filtera, a naročito kao zaštita od buke /aviona/. Društveni sukobi u postizavanju ciljeva zaštite. Dan je prilog i stručna literatura.

PRIKAZI I RECENZIJE STRUČNIH KNJIGA / pp 163-166 /

JOHANNES OTTO HÜSING: PČELA MEDARICA /Mitterberg Lutherstadt 1971/

EBERHARD FRAAS : Sabirač fosilija /okamina/ - Uputa za određivanje fosila /Stuttgart 1972/

ROLF LÖTHER : Savladavanje raznolikosti - /Filozofske osnove taksonomije/ /Jena 1972/

Problematika biološke sistematike i taksonomije s marksističko-lenjinističkog stanovišta. Veoma uspješno stručno djelo s pokušajem filozofske sinteze i teoretskog izmirenja dvaju suprotnih i različitih nazora.

/Naslov originala: R.L. Die Beherrschung der Mannigfaltigkeit - Philosophische Grundlagen der Taxonomie 285 S. 19 Abb. in Text - Brosch. DM 36.- JENA - Veb. G. Fischer 1972/

BOHUSLAV FOTT : Chlorophyceae /Zelene alge/, - RED :
Tetrasporales - Stuttgart 1972

HELMUT METZNER : Biokemija bilja /Biochemie der Pflanzen/
Stuttgart 1973

FRITZSCHEFFER i PAUL SCHLACHTSCHABEL :
Udžbenik pedologije /nauka o tlu/ - Stuttgart 1973

WERNER NACHTIGALL : Biološko istraživanje - /aspekti,
argumenti, rezultati/ - Heidelberg 1972

PAUL FRIEDRICH MEYER-WAARDEN :
Stephan Ludwig Jacobi - osnivač umjetne oplodnje u ribo-
gojstvu. Život i djelo. - Berlin 1972

OBAVJESTI IZ SENKENBERŠKOG MUZEJA : / p 167-168 /
/Muzejska izdanja, predavanja, priredbe i ekskurzije/

2/ JUNI - Heft 6 / p 169-196 /

RUDOLF BIRENHEIDE :

GEOMORFOLOGIJA VELIKIH KORALJNIH GREBENA / p 169-173 /
/nastavak i završetak iz br. 5 - p. 153-153/

ANTON GROSSMANN :

Bor molika / PINIS PEUCE GRIESEBACH / u makedonskom na-
cionalnom parku Pelister / p. 174-182 /

Adr.: 7850 Lörrach, Salsertstr. 41

Kratak opis Pelistera i Nacionalnog parka. A.H. Grisebach
/1814-1882/, doktor medicine, kasnije direktor i prof.
botaničkog vrta u Gottingenu proputovao mnoge krajeve
svijeta kao geobotaničar. 1839. otkrio na Pelisteru muni-
ku, a 1844. utvrdio, da je to nova vrsta bora, nazvavši

ga PINUS PEUCE. Ime dao po etimološkom domaćem nazivu "peuke", što znači bor, omorika, ali i smola. Autor daje detaljan botanički opis te zanimljive biljke, njeno stanište i rasprostranjenje u sastavu makedonskih šuma. Dani su i klimatološki podaci o temperaturi i vlazi tog područja u usporedbi s Frankfurtom a/M. Dan je i pregled karakterističnih biljnih vrsta koje dolaze uz mliiku, a opisuje i Nacionalni park Pelister i prirodne ljepote tih područja, uz orjentacione opise okolnih planinskih vrhova. Na kraju zahvaljuje na susretljivosti prof. E. Mayer-a /Ljubljana/ i K. Micevskog /Skopje/, kao i pomoći koju su mu pružili prilikom njegova boravka u tim krajevima. Dodana je i opsežna stručna literatura.

HUBERTUS PORADA i REINHOLD WITTIG :

O OTISCIMA KIŠNIH KAPI I KAPLJIČNIM TRAGOVIMA / p 183-

Adr.: 3400 Göttingen, Berlinerstr. 28

186 /

Studija o fosilnim tragovima i otiscima kapljica kiše u kamenju i slojevima Zemlje, na temelju čega se izvode zaključci o klimatskim i meteorološkim prilikama i odnosima koji su postojali na pojedinim područjima Zemlje u toku njene geološke prošlosti./Ilustrativni prilog i stručna literatura./

WULF EMMO ANKEL :

KAKO PLIVA LIČINKA LIGNJA DORATOPSIS ? / p. 187-191 /

adr.: 6300 Giessen, Leihgesterner Weg 108

Studija o načinu i mehanizmu plivanja ličinke Doratopsis, vrste lignja Chiroteutis veranyi. Adultni oblik i ličinka predstavljaju dva različita ekotipa. Nasuprot tome, ličinka Chiroteutisa DORATOPSIS predstavlja veoma sličan ekotip adultnoj Sagitti. /Prilog fotosnimke, crteži i literatura/.

PRIKAZI I RECENZIJE STRUČNIH KNJIGA : / p 192-195 /

J.M. BOCHENSKI: Suvremene metode mišljenja /München 1871/

D. HESS: Fiziologija bilja /Stuttgart 1972/

A. MENNE: Uvod u logiku /München 1973/

J.M. BOCHENSKI i A. MENNE : Temelji logistike /Paderborn
1973/

F. WEBERLING i H.O. SCHWANTES : Sistematika bilja
/ Stuttgart 1972/

P. GRASSE : Opća biologija /prev. s francuskog, 5. Evo-
lution/ Stuttgart 1973

B. ZEITZSCHEL : The Biology in the Indian Ocean 1973.
/Ekološke studije/ - Berlin-Heidelberg-New York /Izd.
Springer/

H. MULLER : Riječni raci /Wittemberg Lutherstadt 1973/

OBAVJESTI IZ SENKENBERŠKOG MUZEJA: / p 195-196 /
/Muzejska izdanja, priredbe, predavanja i vijesti/

3/ JULI - HEFT 7 / pp. 197-223 /

- Izvještaj predsjednika Senkenberškog Društva za istra-
živanje prirode - za god. 1973. / p 197-199 /

- Izvještaj direktora istraživačkog instituta i Prirodo-
slovnog muzeja Senckenberg za god. 1973. / p 199-209 /
Iznose se detaljni statistički podaci o broju posjeta
i svim muzejskim i društvenim djelatnostima u god.
1972. i 1973.

/Izložbe, muzejska izdanja, sjednice, kolokviji, vod-
stva, priredbe, ekskurzije, tečajevi, znanstvene ekspe-
dicije itd./

- Izvještaj o stanju članstva društva, odlikovanjima zaslužnih članova, istaknuti članovi, personalne promjene. Muzejske publikacije i znanstveni radovi, autori i naslovi djela/.

IZ ZNASTVENO ISTRAŽIVAČKIH ODJELA :

JOACHIM STENBACHER :

/210-213/

Američki patuljasti sunčani gnjurac - ptica s tobolcem za mladunčad

Mužjak srodnika gnjuraca - HELIORNIS FULICA SUNČANI GNJURAC = njem. ZWERGBINSENHUHN ima ispod krila sa svake strane /kao pod pazuhom/ ovalno udubljenje u koje stavlja mladunče. Ženka izlegne 2 jaja, iz kojih se već nakon 10-11 dana izvale golišavi, nedorasli mladi još posve nesposobni za samostalan život. Mužjak stavlja svakog u udubinu pod jedno krilo, te se i dalje brine o njima još mnogo dana. S njima pliva i hrani ih, pa ih tako grije i štiti dok ne dorastu za samostalan život.

MICHAEL TURKAY :

/ p 214-213 /

Povijest istraživanja faune rakova japanskih voda

- Autor daje pregled kanceroloških istraživanja japanskih voda, a naročito morskih dekapodnih rakova, među kojima se ističe i poznata vrsta golemog japanskog raka MACROCHEIRA KAEMPFERI. Priložena je i snimka originalnog primjerka tog raka, koji se nalazi u zbirci senkenberškog muzeja, a koji je montiran u prirodnom i normalnom stavu tijela na plohi duljine od 170 cm.

- Uz ilustracije dana je i obilna stručna literatura.

DIETER STEFAN PETERS :

O poteškoćama filogenetske rekonstrukcije - prikazano na

primjeru nekih vrsta zidnih pčela / p 219-226 /

/Dane su uspješne mikrofotografije i snimke dobivene pomoću elektronskog mikroskopa sa šematskim crtežima kopulacionih organa kao značajnih kriterija za određivanje taksonomičko-sistematske pripadnosti, a time u vezi i filogenetske srodnosti. Priložena je i zoogeografska karta rasprostranjenja obradjivanih vrsta zidnih pčela./

PRIKAZI I RECENZIJE STRUČNIH KNJIGA : / p 226-223 /

- W. BLOCH : Polaritet - filozofsko značenje suvremene fizike, biologije i psihologije. - "Iskustvo i mišljenje" /Berlin 1972, 232 str./
- U. SEDLAG : - Životinjski svijet Zemlje. - Popularna zoogeografija, bogato ilustrirano, s priložima /Leipzig-Jena-Berlin 1972. - Verl. Urania, 200 str./
- G. MAUERSBERGER : Ptice - Na 519 str. s više od 500 snimaka dan je uspješan pregled o 6.600 danas poznatih recentnih ptičjih vrsta. Izd. URANIA - Životinjsko carstvo Bd. 5 /Frankfurt i Zürich 1970./
- W. NEBEN i H.H. KRUEGER : Fosili ordivijskog i silurskog kršja Oldenzaal 1971 i 1973 /W. Kausch, D 208 Pinneberg, Relligerstr 15/
- OBAVJESTI IZ SENKENBERŠKOG MUZEJA : / p 223 /
Vijesti, izdanja i stručna vodstva po muzeju.

4/ AUGUST - HEFT 8 / pp 229-260 /

HANS-PETER KONOPKA :

- O ekologiji morskih životinja "bušača" / p 2290237 /
/O mehanizmima bušenja raznih skupina najpoznatijih ži-

votinjskih predstavnika u moru, fiziologiji i kemizmu ubušavanja i endofauni u njezinom životnom prostoru. - S ilustrativnim prilozima i literaturom/.

Adr.: 4640 Wattenscheid, Harkortstr. 6

WOLFGANG KLAUSEWITZ :

- Jelšovka LEUCISCUS SOUFFIA AGASSIZI, naknadno i ponovno potvrđena za Majnu / p 238-240 /
- Na temelju naknadne detaljne redeterminacije starog ihtiološkog materijala iz zbirke senkenberškog muzeja u Frankfurtu a/M autor je ponovno nesumnjivo utvrdio postojanje riblje vrste Leuciscus suffia agssizi još polovinom prošlog stoljeća /Prilog iscrpna stručna literatura/.

CARL KLAAS :

- Mali sisavci kao plijen kukuvijsa / p 241-247 /
- Autor izvještava o ishrani tri para sova kukuvijsa /Tyto alba/, s detaljnim opisima, analizama i statističkim podacima o broju i vrstama malih sisavaca kojima su se hranile u vezi s načinom života u različitim biotopima. /Prilog lit./

WILHWLM SCHÄFER :

- Gornja Rajna - područje koje izumire? / p 248-252 /
- Navedena je bogata stručna literatura koja obradjuje promjene prirode koje su se zbivale u 19. i 20. stoljeću na području gornje Rajne sve do danas. Iznesena je takodjer obilna i iscrpna stručna literatura o ekotehničkim mjerama i prijedlozima koje bi trebalo provesti za saniranje tog veoma ugroženog područja. Dan je pregled, te bibliografija po strukama i pojedinim znanstvenim granama /geologija i sedimenti, geologija i hidro-

grafija, s podacima o temeljnim vodama i vodenoj vegetaciji, kao i biljnim i životinjskim zajednicama nizinskih livadnih područja tog kraja/.

IZ MUZEJSKE IZLOŽBE / pp 253-254 /

O "MUZEOLOGIJI" - U vezi sa muzejskom konferencijom koja se je održavala u okviru Senkenberškog muzejskog društva u Frankfurtu a/M u ožujku 1974. god., izdao je Prirodoslovni muzej bogato opremljen svezak na temu o današnjim muzejima s popratnim perspektivnim nacrtom u obliku eseja. / WILHELM SCHAFFER : " OBJEK - SLIKA" 1974/. - Radi se zapravo o diskusiji i prigovorima koji se često čuju na račun muzeja o njihovoj navodnoj zastarjelosti i neaktivnosti. U spomenutoj knjižici-eseju direktor senkenberškog Prirodoslovnog muzeja odbija takove prigovore i daje uvjerljive i stvarne argumente kao odgovor na takova brzopleta mišljenja. - U prvom dijelu govori o "muzeografiji prirodoslovne grafike", a u drugom raspravlja o praktičnoj pripremi i obradi objekata, potrebnim objašnjenjima, legendama i skicama pod motom - "oblikovanje - imaginacija". Autor raspravlja o dijalektičkim zadacima muzejskih izložbi i zahtjevu, da muzej bude "škola gledanja" - i to kao sinteza tradicije, znanosti i prezentacije.

Rad na osuvremenivanju muzeja i izložbi neće i ne može biti nikada završen, jer svako doba ima svoje vlastite oblike kao i svoje vlastite istine. Stoga upravo prirodoslovni muzeji i njihove izložbe predstavljaju permanentni muzej.

IZ ISTRAŽIVAČKIH ODJELJENJA : / p 254-256 /

- 4. RADNI SASTANAK O PITANJIMA FILOGENETIKE I SISTEMATIKE / 1-4.IV 1974. u Lochenmuhle - kratak izvještaj o radu/

- PALEOBIOLOŠKI I FILOGENTSKI ODJEL - Prikaz rada, istraživanja i radni zadaci tog novoosnovanog muzejskog odjela.

PRIKAZI I RECENZIJE STRUČNIH KNJIGA : / p 257-260 /

- G.E. FOGG, W.D.P. STEWART, P. FAY i A.E. WALSBY :
Modro-zelene alge - London-New York /Academic Press 1973/
/459 str. s tablama i slikama/
 - H. PANKOW :
Flora algi Istočnog mora /Jena Verl. G. Fischer VEB 1971/
 - E. AMLACHER :
Bolesti riba /džepni priručnik za veterinare i biologe/ Jena 1972.
 - S. VIOLA i M. HIRMER :
Gljive - München 1972.
 - K.H. SENGHAS :
Problemi roda orhideja ORCHIS /Jahrber, Naturwiss. Verl. Wupertal, Heft 25/ 1972.
 - H. PASSARGE i G. HOFFMANN :
Biljne zajednice sjeveronjemačke nizine II. /Jena 1968/
 - A.W. KÜHLER :
Mapiranje vegetacije - /o snimanju biljnih zajednica i kartiranju vegetacijskih površina/ - NEW YORK 1967.
- OBAVJESTI IZ SENKENBERŠKOG MUZEJA / p. 260 / Priredbe, predavanja i sl.